

Capitolul al II-lea. Infrațiuni contra integrității corporale sau sănătății

§1. Lovirea sau alte violențe

A. Noțiune. Caracterizare

Potrivit art. 193 CP, „(1) *Lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.*

(2) Fapta prin care se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani sau cu amendă.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate”.

În funcție de gravitatea diferită a lovirurilor sau violențelor, art. 193 CP prevede o variantă tip și o variantă agravată.

B. Varianta tip prevăzută de art. 193 alin. (1) CP

1. Noțiune. Potrivit art. 193 alin. (1) CP, fapta constă în lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice.

2. Obiectul juridic îl constituie acele relații sociale a căror ocrotire implică apărarea integrității corporale a unei persoane fizice.

Dreptul penal incriminează numai faptele de pericol social prin care se vatămă **integritatea corporală a altuia**, neincriminând vătămarea integrității corporale proprii (autolezarea sau autovătămarea) decât atunci când prin autolezare se vatămă un interes social special ocrotit (de exemplu, o persoană se automutilează pentru a se sustrage de la efectuarea serviciului militar în timp de război).

Cu privire la caracterul indisponibil și intangibil care privește această valoare socială, respectiv integritatea corporală și sănătatea persoanei, în raport de prevederile art. 22 CP, se impun unele observații. Textul art. 22 alin. (1) CP prevede expres că „Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită cu consimțământul persoanei vătămate, dacă aceasta putea să dispună în mod legal de valoarea socială lezată sau pusă în pericol”. Potrivit art. 22 alin. (2) CP, „Consimțământul persoanei vătămate nu produce efecte în cazul infracțiunilor contra vieții, precum și atunci când legea exclude efectul justificativ al acestuia”.

Chestiunea care se pune în discuție este cea privitoare la limitele **consimțământului victimei**, respectiv când și în ce situații legea exclude efectul justificativ al acestuia. Se susține în doctrină^[1] că, în situația în care consimțământul victimei nu vizează o vătămare corporală ireversibilă și nu contravine bunelor moravuri sau dispozițiilor legale, poate exonera de răspundere penală.

3. Obiectul material constă în corpul persoanei asupra căreia sunt exercitate actele de violență cauzatoare de suferințe fizice.

^[1] S. BOGDAN, *op. cit.*, p. 93.

4. Subiect activ poate fi orice persoană responsabilă, cu condiția de a fi **alta decât victima**^[1].

Când lovirea sau alte violențe sunt săvârșite de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu, fapta va fi cea de purtare abuzivă, prevăzută de art. 296 alin. (2) CP, fapta de lovire sau alte violențe fiind absorbită în conținutul acestei infracțiuni.

Fapta se poate comite și în participație, în oricare dintre formele sale (coautorat, instigare, complicitate).

Subiect pasiv sau victimă poate fi orice persoană^[2], indiferent de starea pe care o prezintă integritatea sa corporală sau sănătatea. Nu are importanță dacă condițiile în care se găsea acea persoană îi permiteau sau nu să perceapă lovirea.

Când subiectul pasiv este un funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, aflat în exercițiul funcției, ori pentru faptele îndeplinite în exercițiul funcției, fapta poate întruni elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 257 alin. (1) CP (ultraaj), respectiv ultraaj judiciar, dacă are calitatea de judecător, procuror sau avocat (art. 279 CP), iar dacă victima este un membru de familie, fapta va constitui infracțiunea de violență în familie (art. 199 CP).

5. Latura obiectivă a infracțiunii constă într-un act de conduită violentă, de agresiune sau de violență fizică asupra corpului victimei, cauzându-i o suferință fizică. Latura obiectivă a infracțiunii prezintă următoarele **trăsături specifice**:

a) **Fapta poate consta într-o lovire sau în orice acte de violență.** Prin **lovire** se înțelege acel act de agresiune care constă în acțiunea mecanică, a unei energii cinetice exterioare, de atingere, compresiune sau izbire bruscă și violentă a suprafeței de contact a corpului victimei cu sau de un corp contondent, de regulă prin proiectare, călcare, aruncare sau cădere (de exemplu, cu palma, cu piciorul, cu cotul, cu un obiect, instrument sau armă contondentă; de perete, de gard, de caldarâm sau de alte obiecte sau obstacole materiale; aruncare de obiecte sau corpuri tari asupra victimei etc.).

Prin **acte de violență** se înțelege orice alt mod de exercitare a unei forțe brutale, constrângeri sau energii de orice natură care ar putea avea efect vătămător asupra corpului victimei (de exemplu: tragerea de păr, de ureche etc., târârea, îmbrâncirea, punerea unei piedici, asmuțirea unui câine etc.).

Lovirea sau violența se poate exercita printr-o **acțiune** a făptuitorului, care poate fi **directă** (de exemplu: lovirea cu pumnul, cu palma, cu piciorul, cu un corp contondent, prin tragerea de păr, prin aruncarea cu corpuri tari asupra victimei etc.) sau **indirectă** (de exemplu: prin îmbrâncire, trântire, punere de piedică, așezarea unui obstacol de care se lovește etc.)^[3], prin intermediul unei alte **forțe animate** (de exemplu: prin asmuțirea unui câine asupra victimei) sau chiar prin **fapta proprie a victimei** constrânsă la aceasta (de exemplu: victima este constrânsă să sară de la o înălțime oarecare ori peste un obstacol și în cădere se lovește).

Lovirea se poate exercita printr-o **inacțiune (omisiune)** în cazul în care, prin neîndeplinirea unei obligații sau neluarea unei măsuri de precauție (de exemplu: necoperirea unei gropi, a unui șanț, neașezarea unor semne de avertizare, neîngrădirea unui loc periculos etc.), victima este expusă să se lovească (cazând în groapă, în șanț, împiedicându-se de un obstacol etc.).

[1] Trib. jud. Iași, dec. nr. 1162/1972, în R.R.D. nr. 1/1973, p. 167.

[2] Trib. reg. Iași, dec. nr. 1826/1963, în J.N. nr. 4/1964, p. 171; Trib. jud. Alba, dec. nr. 40/1969, în R.R.D. nr. 5/1969, p. 181-182.

[3] Trib. Suprem, dec. nr. 2584/1955, în C.D. 1955, vol. III, p. 104.

Pot fi întrebuițate **orice mijloace**, de exemplu, mecanice, fizice, infecțioase, chimice, psihice.

b) **Fapta (lovirea sau actele de violență) să cauzeze o suferință fizică victimei.** Această trăsătură exprimă cerința ca lovirea sau orice act de violență să aibă ca rezultat cauzarea unei suferințe fizice. Prin **suferință fizică** se înțelege suportarea unei dureri fizice, iar durerea ca reacție a organismului la atingerile ce i se aduc are o bază materială, fiind legată de modificările interne ce se produc în celulele și țesuturile organismului, care se traduc în senzații neplăcute, dureroase.

Dacă nu s-a produs o suferință fizică, infracțiunea nu poate exista (de exemplu: când cineva smulge cu violență un obiect din mâna unei persoane, când îi rupe hainele sau nasturii, când aruncă cu o piatră și nimereste în servieta pe care o ținea în mână)^[1]. De asemenea, nu există lovire când s-a cauzat persoanei vătămate numai o suferință ușoară (de exemplu: scuiparea în mod violent a acesteia, o atingere ușoară cu palma).

În literatura de specialitate și în practica judiciară se opinează că această trăsătură a laturii obiective – cauzarea de suferințe fizice victimei – conține în mod implicit și o condiție negativă, și anume ca suferințele produse să nu constituie o vătămare corporală care să necesite îngrijiri medicale pentru vindecare^[2].

În această categorie intră și lovirile sau alte violențe care produc eritem traumatic (iritație cutanată), excoriația (zgârietura, jupuirea) și echimoza (vânătaia, sufuziunea de sânge), deoarece acestea sunt simple semne exterioare superficiale care pot să apară pe corpul victimei în urma lovirii, de obicei ele nu necesită îngrijiri medicale pentru vindecare și nu reprezintă o leziune traumatică în sensul art. 193 alin. (2) CP^[3]. În consecință, în aceste situații, fapta cade sub incidența art. 193 alin. (1) CP. Această precizare este în concordanță cu interpretările date, sub acest aspect, prin Decizia de îndrumare nr. 14 din 30 septembrie 1967 a Plenului Tribunalului Suprem^[4].

Echimoza reprezintă un semn exterior superficial, care poate să apară pe corpul victimei în urma unei loviri fără consecințe asupra integrității corporale sau a sănătății sale. Este o vânătaie reprezentând un revărsat sanguin mai mult sau mai puțin intens, localizat în grosimea tegumentului, în țesutul celular subcutanat sau mai profund și este rezultatul unui traumatism contuziv superficial, cu păstrarea integrității tegumentelor^[5]. Este deci limpede că echimozele nu constituie vătămări ale integrității corporale sau sănătății.

Actele medico-legale folosesc însă și alte noțiuni, și anume excoriații sau leziuni. **Excoriația** (zgârietura) constă în lezarea stratului superficial al pielii sau al mucoasei și întrerupe integritatea acestor învelișuri protectoare ale organismului, constituind o poartă de intrare pentru diferiți germeni patogeni, care pot duce la abcese, flegmoane sau boli

[1] COLECTIV, *Loviri sau alte violențe*, în R.R.D. nr. 11/1965, p. 56.

[2] V. DONGOROZ Ș.A., *Noul cod penal și Codul penal anterior*, op. cit., p. 117; N. CIMPOIANU, *Notă* în R.R.D. nr. 8/1969, p. 176; AL. DULL, VL. DUMBRAVĂ, *În legătură cu judecarea faptelor de lovire sau alte violențe de către comisia de judecată*, în R.R.D. nr. 9/1972, p. 115-121; Trib. jud. Prahova, dec. nr. 200/1969 și dec. nr. 1047/1969, în R.R.D. nr. 8/1969, p. 175-176 și 190; Trib. jud. Constanța, dec. nr. 1555/1969, în R.R.D. nr. 12/1970, p. 161-166.

[3] În cazuri mai grave, aceste leziuni traumatice contuzive pot fi asociate cu tulburări funcționale, locale și generale, care în majoritatea cazurilor necesită îngrijiri medicale pentru vindecare – Z. ANDER, I. BILEGAN, V. MOLNAR, op. cit., p. 55-56; I. MORARU (COORD.), op. cit., p. 159-167; M. KERNBACH, *Medicina juridică*, Ed. Medicală, București, 1968, p. 118-552.

[4] Publicată în C.D. 1967, p. 62-63 și în R.R.D. nr. 11/1967, p. 108-109.

[5] I. MORARU (COORD.), op. cit., p. 160.

grave ca antrax, tetanos etc.^[1] De regulă, nici excoriația nu necesită îngrijiri medicale pentru vindecare.

c) **Între activitatea de lovire sau violență și suferința fizică să existe raport de cauzalitate.**

d) **Fapta (lovirea sau alte violențe) să fie ilicită.** Nu există infracțiune când atingerea adusă corpului unei persoane este urmarea unei acțiuni expres sau tacit îngăduite de lege (aplicarea unui tratament medical, loviri inerente jocurilor sportive), cu condiția de a fi fost respectate limitele firești ale activității respective sau regulile care le reglementează.

6. Latura subiectivă a infracțiunii constă în săvârșirea faptei cu **intenția directă** sau **indirectă** de a lovi sau de a exercita acte de violență asupra unei persoane. Lovirea sau violența din culpă nu constituie infracțiune. Se apreciază că și acele fapte săvârșite din glumă ori din dorința de a educa (corecție domestică, școlară etc.), dacă au cauzat suferințe, presupun sub aspect subiectiv intenția.

7. Tentativa și consumarea. **Tentativa** la infracțiunea de lovire sau alte violențe nu este pedepsită de lege.

Din analiza trăsăturilor laturii obiective rezultă că infracțiunea de lovire sau alte violențe este o infracțiune materială de rezultat și instantanee. În consecință, ea **se consumă** în momentul săvârșirii actelor de lovire sau violență, adică în momentul în care lovirea sau actul de violență a atins ori a cauzat leziuni pe corpul victimei^[2].

În literatura de specialitate a fost discutată problema posibilității săvârșirii infracțiunii de lovire sau alte violențe, ca și a celorlalte infracțiuni contra integrității corporale sau a sănătății, **în formă continuată**. Împărtășim în această privință opinia că, spre deosebire de infracțiunile contra vieții, infracțiunile contra integrității corporale sau a sănătății sunt susceptibile de săvârșire în formă continuată. Astfel, este posibil ca o persoană să ia hotărârea de a lovi o altă persoană la diferite intervale de timp (ori de câte ori o va întâlni), ceea ce și face. Apreciem că sunt îndeplinite condițiile cerute de lege pentru existența infracțiunii în formă continuată^[3].

Forma continuată de săvârșire a infracțiunii este însă exclusă în cazul în care făptuitorul realizează lovirea prin mai multe acte săvârșite în aceeași împrejurare. În acest caz, deși ne găsim în prezența mai multor acte, este vorba totuși despre o singură infracțiune de lovire, care produce același rezultat, și nu despre mai multe astfel de acțiuni, care produc mai multe rezultate^[4].

Dacă o persoană, cu aceeași ocazie, lovește mai multe persoane, nu există o singură infracțiune de lovire, ci tot atâtea infracțiuni în concurs câte persoane au fost lovite^[5].

Dacă infracțiunea se săvârșește în formă continuată, ea **se epuizează** în momentul comiterii ultimei acțiuni de lovire^[6].

[1] G. SIMIONESCU, *În legătură cu infracțiunea de vătămare a integrității corporale*, în L.P. nr. 5/1959, p. 67.

[2] O.A. STOICA, *op. cit.*, p. 98; V. SOPON, L. BIRO, *Infracțiunile de lovire și vătămare a integrității corporale pot fi săvârșite în mod continuat*, în J.N. nr. 2/1966, p. 97-102; Trib. jud. Bacău, dec. nr. 392/1972, în R.R.D. nr. 11/1972, p. 158.

[3] O. LOGHIN, T. TOADER, *op. cit.*, p. 112.

[4] *Ibidem*.

[5] Trib. jud. Alba, dec. nr. 40/1969, în R.R.D. nr. 5/1969, p. 181; C.S.J., s. pen., dec. nr. 1292/1995, în Dreptul nr. 5/1996, p. 128.

[6] O. LOGHIN, T. TOADER, *op. cit.*, p. 112.

8. Sancțiunea. Infracțiunea de lovire sau alte violențe în forma tip se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

9. Aspecte procesuale. Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate [art. 193 alin. (3) CP].

C. Varianta agravată prevăzută de art. 193 alin. (2) CP

1. Noțiune. Potrivit art. 193 alin. (2) CP, fapta este mai gravă dacă se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile.

2. Obiectul juridic și obiectul material sunt aceleași ca la forma simplă.

3. Subiect activ și subiect pasiv al infracțiunii poate fi orice persoană.

4. Latura obiectivă se caracterizează prin aceea că fapta cauzează anumite consecințe vătămătoare mai grave, care constituie circumstanța agravantă a infracțiunii, și anume prin săvârșirea faptei se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile.

Leziunile traumatice privesc orice atingeri aduse integrității anatomo-morfologice a corpului omenesc sau înfățișării obișnuite a acestuia (orice răni provenite din tăiere, înțepare, ardere, rupere, distrugere a țesutului, arderea sprâncenelor etc.).

Fapta poate consta în acțiuni violente (loviri, îmbrânciri, înjunghieri etc.) sau neviolente (de exemplu, fapta de a da victimei să consume băuturi sau alimente alterate ori otrăvite, de a administra victimei un tratament medical necorespunzător sau contraindicat, de a-i provoca ori transmite o boală infecțioasă etc.). Fapta poate fi săvârșită prin inacțiune sau omisiune, adică prin abținerea de la îndeplinirea unei obligații de natură să preîntâmpine sau să evite cauzarea unor leziuni traumatice ori să afecteze sănătatea.

Afectarea sănătății constă în producerea unor tulburări ale funcțiilor fiziologice sau generale, manifestate prin procese morfo-fizio-patologice, locale ori generale, sub formă de leziuni (organice, boală, inclusiv boală mintală)^[1]. Prin urmare, afectarea sănătății constă în orice alterări sau agravări ale condițiilor de sănătate în care se găsea persoana vătămată anterior infracțiunii.

Prin **îngrijiri medicale** se înțelege în sens larg supunerea victimei la un regim sau tratament adecvat în vederea vindecării. Este indiferent dacă îngrijirile medicale sunt acordate de medic, de personalul medico-sanitar sau orice altă persoană, dacă au fost sau nu necesare medicamente etc.^[2]

Gravitatea medicală a vătămarilor nu este identică cu gravitatea lor din punct de vedere juridic^[3].

Criteriul de delimitare juridică a lovirii simple de lovirea calificată este criteriul curativ sau terapeutic al îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare, iar criteriul legal de

^[1] Z. ANDER, I. BILEGAN, V. MOLNAR, *op. cit.*, p. 51; I. MORARU (COORD.), *op. cit.*, p. 152; Trib. reg. Bacău, dec. nr. 2493/1956, în L.P. nr. 7/1957, p. 853-856; V. DONGOROZ Ș.A., *op. cit.*, vol. III, p. 111; G. BOGDAN, *Atentate contra sănătății și vieții prin răniri și lovirii, din punct de vedere juridic și medico-legal*, București, 1921, p. 16.

^[2] V. DONGOROZ, *Comentariu în C. RĂTESCU Ș.A., op. cit.*, vol. III, p. 113.

^[3] G. SIMIONESCU, *Timpul de îngrijire pentru vindecare ca trăsătură constitutivă a unor infracțiuni*, în L.P. nr. 8/1962, p. 65.

apreciere a gravității leziunilor corporale este timpul de îngrijire sau durata îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare.

Timpul sau durata acestor îngrijiri medicale cuprinde global perioada de tratament al leziunilor sau urmărilor acestora (pentru restabilirea funcției organului lezat) și al eventualelor boli posttraumatice, al complicațiilor legate în mod direct de traumatism, de tratament preventiv general care se efectuează în multe cazuri (antitetanos, anticangrenos, antirabic etc.).

În caz de îngrijiri repetate, se ia în considerare durata totală^[1].

Timpul de îngrijire medicală nu se confundă cu **durata spitalizării**, care poate fi mai scurtă (de exemplu, în cazul fracturilor, când se aplică aparatul gipsat și imobilizarea continuă la domiciliu, sau al leziunilor cranio-meningo-encefalice, când perioada de spitalizare este scurtă, urmând ca bolnavul să fie tratat și supravegheat în continuare la domiciliu) sau mai lungă, caz în care expertul va argumenta discordanța dintre opinia sa și a medicului curant după semnele clinice ale bolnavului.

Durata îngrijirii medicale este, de regulă, mai scurtă decât **durata vindecării**, de exemplu: în cazul plăgilor, vindecarea durează mai mult decât îngrijirea, numai în cazul leziunilor grave sau foarte grave timpul de îngrijire medicală coincide cu cel de vindecare^[2]. Mai mult, durata îngrijirilor medicale este considerată ca atare nu numai când vindecarea este deplină, dar și atunci când este cu sechele, cu ameliorare stabilizată sau cu posibilități de recidivă. Îngrijirea medicală se face numai atât timp cât este utilă și rațională.

Timpul de îngrijire necesar vindecării nu se confundă cu **durata privind incapacitatea de muncă**. Ele pot coincide, dar adesea durata incapacității de muncă poate fi mai scurtă sau chiar mai lungă decât cea a îngrijirilor medicale pentru vindecare. Aceasta, pentru că incapacitatea de muncă este stabilită prin certificatele de concediu medical care nu corespund normelor medico-legale de determinare a duratei de îngrijiri medicale. De aceea, medicul legist nu are voie să stabilească timpul de incapacitate de muncă, ci pe cel de îngrijiri medicale necesare pentru vindecare, singurul de care instanțele sunt obligate să țină seama pentru încadrarea juridică a faptelor de lovire sau vătămare^[3]. Durata incapacității de muncă poate fi menționată numai ca un criteriu suplimentar și va servi la stabilirea despăgubirilor civile și, eventual, la individualizarea răspunderii penale.

Pentru încadrarea juridică a faptei, prezintă importanță numai timpul de îngrijiri medicale necesare vindecării, nu prezintă importanță faptul că, în perioada în care își aplica îngrijirile medicale necesare vindecării, persoana vătămată a efectuat deplasări ori s-a prezentat la locul de muncă prestând efectiv munca, cât timp din probe nu rezultă că acestea au avut ca efect agravarea vătămarilor produse inițial prin agresiune^[4].

Timpul sau durata îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare nu se stabilește printr-o apreciere anticipată (exemplul anterior) – care nu poate avea decât un caracter

[1] *Ibidem*; M. TERBANEA, C. NEMEȘ, *Criterii de apreciere a îngrijirilor medicale la traumatizați*, în R.R.D. nr. 8/1967, p. 107-111; Trib. reg. Timișoara, dec. nr. 272/1956, în L.P. nr. 8/1956, p. 975-976.

[2] G. SIMIONESCU, *Timpul de îngrijire...*, op. cit., p. 66.

[3] Trib. Suprem, dec. nr. 948/1966, în C.D. 1966, p. 384; Trib. reg. Iași, dec. pen. nr. 367/1963, în J.N. nr. 10/1964, p. 153; Trib. reg. Iași, dec. pen. nr. 1550/1966, în R.R.D. nr. 11/1967, p. 162; Trib. reg. Maramureș, dec. pen. nr. 345/1964, în J.N. nr. 12/1963, p. 178; Trib. reg. Crișana, dec. pen. nr. 45/1965, în J.N. nr. 4/1966, p. 174.

[4] Trib. jud. Constanța, dec. pen. nr. 2009/1972, cu note de D. CLOCOTICI și V. DUMBRAVĂ, în R.R.D. nr. 6/1973, p. 151-155.

provizoriu, orientativ –, ci trebuie constatate *a posteriori*, în raport de întinderea efectivă, reală a acestora în fiecare caz concret.

Pentru existența infracțiunii, timpul sau durata îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare trebuie să fie **de cel mult 90 zile**.

Termenul de îngrijiri medicale, fiind substanțial, se calculează pe zile curente, adică se socotesc *dies a quo* și *dies ad quem*, iar nu pe zile libere.

Între fapta de lovire sau actele de violență și producerea leziunilor traumatice sau afectarea sănătății victimei trebuie să se constate existența unui **raport de cauzalitate**.

Infracțiunea se consideră **consumată** în momentul în care, ca urmare a lovirii sau violenței, se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea victimei^[1].

Constituie infracțiune fapta inculpatului care a lovit victima, provocându-i leziuni care au necesitat pentru vindecare 23-25 de zile de îngrijiri medicale și fractura dintelui frontal^[2], ori fapta inculpatului care a trântit la pământ și lovit persoana vătămată cu picioarele în abdomen, cauzându-i leziuni pentru vindecarea cărora au fost necesare îngrijiri medicale de 7 zile^[3].

5. Latura subiectivă. Infracțiunea de lovire sau alte violențe prevăzută de art. 193 alin. (2) CP poate fi săvârșită **cu intenția (directă sau indirectă)** de a vătăma integritatea corporală sau sănătatea victimei. Dar ea poate fi săvârșită și cu **praeterintenție**, în situația în care autorul, deși a săvârșit fapta cu intenția de a lovi sau exercita alte acte de violență caracteristice infracțiunii de bază din art. 193 alin. (1) CP, a prevăzut și urmările mai grave din art. 193 alin. (2) CP și, fără a le dori sau accepta, a sperat în mod ușuratic că ele vor fi evitate sau, deși nu le-a prevăzut, totuși trebuia și putea să le prevadă^[4].

6. Sancțiunea pentru infracțiunea de lovire sau alte violențe prevăzută în art. 193 alin. (2) CP este închisoarea de la 6 luni la 5 ani sau amenda.

7. Aspecte procesuale. Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate [art. 193 alin. (3) CP]. Și în cazul acestei infracțiuni, lipsa plângerii prealabile înlătură răspunderea penală.

§2. Vătămarea corporală

A. Noțiune. Caracterizare

Potrivit art. 194 CP, „(1) *Fapta prevăzută în art. 193, care a cauzat vreuna dintre următoarele consecințe:*

- a) *o infirmitate;*
- b) *leziuni traumatice sau afectarea sănătății unei persoane, care au necesitat, pentru vindecare, mai mult de 90 de zile de îngrijiri medicale;*
- c) *un prejudiciu estetic grav și permanent;*
- d) *avortul;*
- e) *punerea în primejdie a vieții persoanei, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.*

[1] Trib. reg. București, dec. nr. 12/1969, în J.N. nr. 6/1974, p. 175.

[2] C.A. Brașov, s. pen., dec. nr. 518/R/2000, în C.P.J. 2000, p. 76-77.

[3] C.S.J., s. pen., dec. nr. 1018/1996, în R.D.P. nr. 1/1997, p. 119.

[4] V. PAPADOPOUL, *Cu privire la latura subiectivă...*, op. cit., p. 908; *Nota II* la dec. nr. 101/1967 a Trib. reg. Iași, în R.R.D. nr. 10/1068, p. 164.

(2) Când fapta a fost săvârșită în scopul producerii uneia dintre consecințele prevăzute în alin. (1) lit. a), lit. b) și lit. c), pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani.

(3) Tentativa la infracțiunea prevăzută în alin. (2) se pedepsește”.

Această infracțiune constituie o variantă de specie și mai gravă pe scara intensității vătămarilor corporale, determinată după **două criterii alternative**: fie după **criteriul curativ terapeutic**, vizând durata îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare, fie după **cel fizio-patologic**, al naturii acestor vătămări, vizând consecințele lor ireversibile sau deosebit de periculoase^[1].

În doctrină se discută dacă infracțiunea de vătămare corporală este o infracțiune autonomă sau este o formă agravată a infracțiunii de loviri sau alte violențe. Într-o opinie^[2], se apreciază că infracțiunea de vătămare corporală este o infracțiune autonomă, cu un conținut juridic propriu. Potrivit altei opinii^[3], pe care o împărtășim, se apreciază că vătămarea corporală nu este în esență decât o formă agravată a infracțiunii de lovire sau alte violențe, deoarece ceea ce diferențiază această infracțiune de infracțiunea de loviri sau alte violențe privește doar urmarea produsă ca rezultat al acțiunii făptuitorului.

Infracțiunea de vătămare corporală prevăzută de art. 194 CP prevede două variante: o variantă tip și o variantă agravată.

B. Varianta tip prevăzută de art. 194 alin. (1) CP

1. Noțiune. Potrivit art. 194 alin. (1) CP, vătămarea corporală constă în fapta prevăzută în art. 193 CP, care a cauzat vreuna dintre următoarele consecințe:

- a) o infirmitate;
- b) leziuni traumatice sau afectarea sănătății unei persoane care au necesitat pentru vindecare mai mult de 90 de zile de îngrijiri medicale;
- c) un prejudiciu estetic grav și permanent;
- d) avortul;
- e) punerea în primejdie a vieții persoanei.

2. Obiectul juridic și obiectul material ale infracțiunii de vătămare corporală sunt aceleași ca la infracțiunea de lovire sau alte violențe, primul constând în relațiile sociale referitoare la dreptul persoanei la integritate corporală și sănătate, iar secundul în corpul persoanei care este victima infracțiunii.

3. Subiect activ și subiect pasiv ai infracțiunii poate fi orice persoană^[4].

Participația penală este posibilă sub toate formele.

4. Latura obiectivă a infracțiunii în varianta tip prezintă aceleași trăsături ca cele examinate cu ocazia analizării infracțiunii prevăzute de art. 193 CP. Ceea ce diferențiază cele două infracțiuni este rezultatul specific al acestei fapte, rezultat care se constituie din **mai multe urmări alternative**:

a) **O infirmitate.** Prin infirmitate se înțelege în dreptul penal orice stare anormală a integrității corporale sau a sănătății, care aduce corpul omenesc (un simț sau un organ al acestuia) într-o inferioritate fizică sau psihică permanentă, ireversibilă, ca urmare a

[1] O.A. STOICA, *op. cit.*, p. 94.

[2] *Ibidem.*

[3] V. DONGOROZ Ș.A., *op. cit.*, vol. III, p. 234; T. VASILIU Ș.A., *op. cit.*, vol. I, p. 134; S. BOGDAN, *op. cit.*, p. 104.

[4] Cu privire la coautorat, a se vedea și Trib. reg. Brașov, dec. nr. 1953/1966, în J.N. nr. 10/1966, p. 178; Trib. reg. Suceava, dec. nr. 70/1967, în R.R.D. nr. 9/1967, p. 175.

traumatismului suferit de victimă, în așa fel încât îi slăbește, îngreunează, alterează, reduce parțial funcționalitatea naturală inițială sau anterioară traumatismului care a generat-o (de exemplu: scăderea sau alterarea vederii, surzenia, pierderea parțială a organului vorbirii, greutate în vorbire, masticăție, mers, utilizarea mâinii etc.). Infirmitatea fizică sau psihică se consideră permanentă în cazul în care ea este în mod natural ireversibilă, cu efecte dăunătoare, stabile, de durată imprezizibilă, chiar dacă există posibilitatea de a fi eliminată sau înlăturată printr-un tratament medical (chirurgical, terapeutic) special, printr-o reducere funcțională sau prin folosirea unor mijloace ori aparate artificiale (de exemplu: aparat auditiv, proteze etc.)^[1].

De exemplu, cauzarea unei hemiplegii laringiene definitive (paralizie recurențială) cu o incapacitate de 15% la coarda vocală stângă constituie o infirmitate fizică permanentă și nu se poate susține că ar putea fi compensată de coarda vocală dreaptă^[2]. În urma unei loviri, persoana vătămată a rămas cu sechele la un ochi, care i-au scăzut acuitatea vizuală ireversibil, dându-i o invaliditate permanentă de 10% la acel ochi. S-a reținut că este o infirmitate fizică permanentă, chiar dacă nu s-a redus și capacitatea de muncă^[3].

Infirmitatea fizică presupune o stare anormală cu caracter permanent, un defect fizic dobândit în urma acțiunii făptuitorului. Constituie infirmitate fizică, printre altele:

– pierderea unui simț. Prin aceasta se înțelege lipsirea sau privarea totală, completă, permanentă a victimei de una dintre facultățile de percepere a senzațiilor din lumea exterioară (văzul, auzul, pipăitul, gustul, mirosul) prin organele de simț. De pildă, pierderea totală a vederii există când acuitatea vizuală a scăzut sub 0,1 la ambii ochi. Pierderea totală a auzului, surditatea completă, există când perceperea vorbirii obișnuite este mută, ea se produce de obicei după ruperea timpanului și comoția labirintică. De remarcat că ruperea timpanului este vindecabilă în 15 zile, însă diminuarea sau pierderea auzului după comoția labirintică este uneori definitivă, alteori se poate ameliora^[4]. Se poate ca pierderea să nu fie totală, ci numai parțială, adică simțul să fie numai slăbit. Apreciem că și în acest caz suntem în prezența infracțiunii prevăzute de art. 194 alin. (1) lit. a) CP, fiind în prezența unei infirmități;

– pierderea unui organ. Prin pierderea unui organ se înțelege pierderea completă a ansamblului de elemente, a unei piese sau a unei părți anatomico-fiziologice a corpului care îndeplinește o atribuție sau funcție biologică (de exemplu: ochi, ureche, limbă, rinichi etc.). Nu are relevanță dacă pierderea unui organ este consecința directă a infracțiunii ori este consecința unei operații chirurgicale. Infracțiunea subzistă indiferent dacă s-a pierdut întregul organ (ambii ochi ai organului vizual, ambele picioare ale organului locomotor) sau numai o parte din acestea (un plămân, un rinichi, o mână);

– încetarea funcționării unui simț sau organ. Prin încetarea funcționării unui simț sau organ se înțelege punerea simțului sau organului respectiv al victimei în stare de a nu mai funcționa, de a nu își mai îndeplini aptitudinea sa funcțională anatomico-fiziologică. În acest caz, organul traumatizat nu este pierdut, el există, însă a încetat complet aptitudinea sa de a funcționa (de exemplu: paralizia, pierderea capacității sau aptitudinii de procreare

[1] Trib. Suprem, dec. nr. 599/1966, în C.D. 1966, p. 384-386 și J.N. nr. 7/1966; Trib. Suprem, dec. nr. 191/1969, în C.D. 1969, p. 323-324; Trib. Suprem, dec. nr. 431/1966, în J.N. nr. 8/1966, p. 170; O.A. STOICA, *op. cit.*, p. 96.

[2] Trib. Suprem, dec. nr. 599/1966, în C.D. 1966, p. 385.

[3] Trib. Suprem, dec. nr. 3187/1967, în C.D. 1967, p. 391.

[4] O.A. STOICA, *op. cit.*, p. 95.

etc.). De aceea, simplele tulburări funcționale posttraumatice nu pot fi considerate o încetare a funcționării organului^[1].

Infirmitatea psihică presupune pierderea totală sau parțială a controlului activității de către victimă, adică un traumatism psihic.

b) **Leziuni traumatice sau afectarea sănătății unei persoane care au necesitat pentru vindecare mai mult de 90 de zile de îngrijiri medicale.** Ceea ce atribuie vătămării caracter mai periculos constă în acest caz în durata mare a îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare. Această durată care depășește 90 de zile constituie și criteriul de delimitare a infracțiunii – în această modalitate de săvârșire – de infracțiunea de loviri sau alte violențe, caracterizată de producerea unor leziuni traumatice care necesită îngrijiri de cel mult 90 de zile.

Fapta constituie infracțiunea de vătămare corporală și în cazul în care durata îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare s-a prelungit peste limita de 90 de zile, din cauza aplicării cu întârziere a tratamentului medical, dacă nu s-a dovedit că persoana vătămată a urmărit să întârzie vindecarea leziunilor ce i-au fost cauzate^[2].

Cauzarea unei boli incurabile constituie tot o vătămare corporală, deoarece, dacă vătămarea care necesită îngrijiri medicale mai mult de 90 de zile atribuie faptei caracter grav, cu atât mai mult fapta are acest caracter atunci când i se produce victimei o boală care nu este susceptibilă de vindecare în raport cu stadiul existent al dezvoltării științei medicale^[3].

Prin boală înțelegem orice stare patologică (medicală) care afectează corpul persoanei. Ea face parte din noțiunea mai largă de vătămare a sănătății. Este incurabilă boala care, cu posibilitățile pe care le îngăduie știința medicală în prezent, nu este vindecabilă. O ameliorare a bolii ca urmare a îngrijirilor medicale nu înlătură aplicarea prevederilor art. 194 alin. (1) CP, deoarece ameliorarea nu echivalează cu vindecarea.

Este imperativ ca vătămarea să necesite îngrijiri medicale mai mult de 90 de zile, adică **de la 91 de zile în sus**, fără limită maximă^[4].

c) **Un prejudiciu estetic grav și permanent.** Aceasta presupune schimbarea înfățișării normale a victimei, care capătă un aspect neplăcut.

Prejudiciul estetic se poate realiza prin **sluțire**. Prin sluțire se înțelege, în sensul dreptului penal, alterarea în orice fel a înfățișării fizice sau a aspectului normal al unei părți a corpului victimei, de așa fel încât îi produce un aspect neplăcut, inestetic, urât sau chiar respingător, indiferent dacă aceasta este vizibilă sau nu, cu condiția de a avea caracter permanent și ireversibil, în sensul că aspectul inițial nu se mai poate restabili printr-un proces natural de vindecare (de exemplu: ruperea buzei, tăierea nasului, a pavilionului urechii, chelirea completă etc.)^[5].

Desfigurarea reprezintă tot o formă de prejudiciu estetic, pentru că ea constă într-o alterare a liniilor feței de natură a produce dezgust, repulsie, compătimire, de exemplu: turtirea nasului, arderea feței cu vitriol, jupuirea pielii de pe obraz, înfundarea unui maxilar.

[1] *Ibidem*.

[2] Trib. jud. Timiș, dec. nr. 105/1980, în R.R.D. nr. 1/1980, p. 60; Trib. Suprem, dec. nr. 216/1981, în R.R.D. nr. 10/1981, p. 75.

[3] T. VASILIU Ș.A., *op. cit.*, vol. I, p. 134; O. LOGHIN, T. TOADER, *op. cit.*, p. 118.

[4] Trib. Suprem, dec. nr. 889/1964, în C.D. 1964, p. 163; Trib. Suprem, dec. nr. 3199/1974, în C.D. 1974, p. 385-386; Trib. jud. Constanța, dec. nr. 2009/1972, în R.R.D. nr. 6/1973, p. 151-155; Trib. jud. Iași, dec. nr. 720/1972, în R.R.D. nr. 2/1973, p. 170.

[5] V. DONGOROZ, *op. cit.*, vol. III, p. 113; Trib. Suprem, dec. nr. 94/1971, în R.R.D. nr. 4/1972, p. 170; O.A. STOICA, *op. cit.*, p. 96.